

ŠPECIFIKÁ LIEČBY PACIENTOV VYKONÁVAJÚCICH ÚSTAVNÉ OCHRANNÉ LIEČENIE PROTIALKOHOLICKÉ, PROTITOXIKOMANICKÉ ALEBO OCHRANNÉ LIEČENIE PATOLOGICKÉHO HRÁČSTVA

12.10.2019

AT konferencia Bojnice

Mgr. Ľubica Profantová

Mgr. Alexandra Hudzíková

OLÚP, n. o. Predná Hora

Ochranné liečenie

- Jedno z najvýznamnejších a najdôležitejších druhov ochranných opatrení
 - ktoré poskytuje ochranu pred duševne chorými alebo návykovo závislými osobami ich izoláciou v ústavoch
 - páchateľovi umožňuje liečiť sa poskytnutím odbornej lekárskej a psychologickej starostlivosti
- Osoby, ktorým sa ukladá ochranné liečenie
 - spáchali protiprávny čin, ale pre nepríčetnosť ich nemožno trestne stíhať
 - páchatelia, ktorí v čase spáchania trestného činu boli v stave zmenšenej príčetnosti
 - páchatelia, ktorí sa oddávajú zneužívaniu návykových látok ako sú alkohol, drogy a ostatné látky, ktoré nepriaznivo ovplyvňujú psychiku človeka alebo jeho ovládacie a rozpoznávacie schopnosti a trestný čin spáchali pod ich vplyvom alebo v súvislosti s ich užívaním

Prevalencia protialkoholických a protitoxikomanických ochranných liečení

- Počet ochranných liečení za rok 2017

(MSSR, Štatistická Ročenka 2017)

Ochranné liečenie PAL ambulantné	Ochranné liečenie PAL ústavné	Protitoxikomanické OL ambulantné	Protitoxikomanické OL ústavné
390	283	199	162

Počet ochranných liečení v OLÚP, n. o. Predná Hora

	Ochranné liečenie protialkohické	Ochranné liečenie protitoxikomanické	OL kombinácia alkohol a toxikománia	OL kombinácia alkohol/toxikománia a patologické hráčstvo
2016	13	25	1	1
2017	29	19	1	0
2018	40	24	2	1

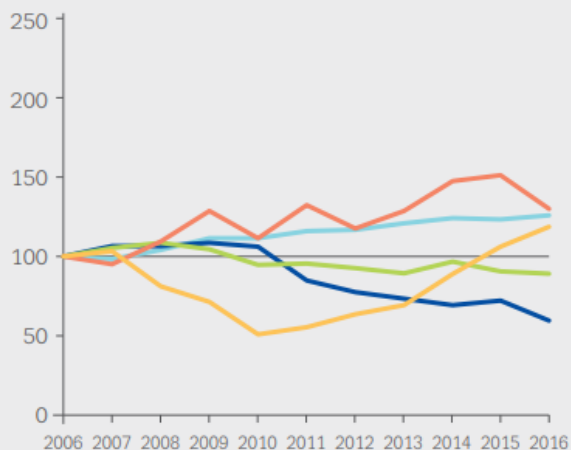
Ochranné liečenie patologického hráčstva 2019 = **4**

Drogová trestná činnosť

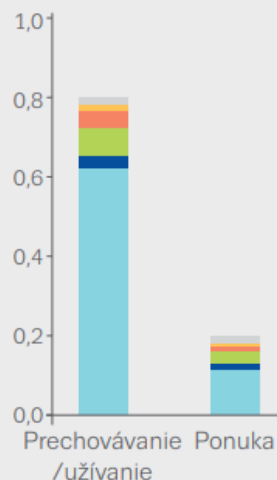
Porušenia protidrogových právnych predpisov v Európe týkajúce sa užívania drog alebo prechovávaná pre vlastnú potrebu alebo ponuky drog: indexované trendy a oznámené porušenia právnych predpisov v roku 2016

Trestné činy prechovávaná/užívania

Indexované trendy

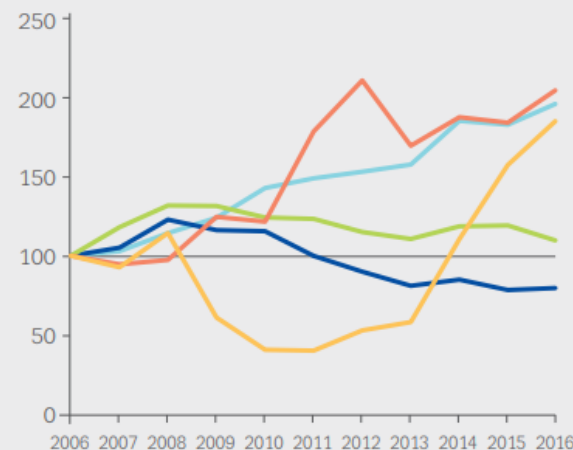

Počet trestných činov (v miliónoch)

Trestné činy ponuky

Indexované trendy

Legend: Heroín (dark blue), Kokaín (green), MDMA (orange), Kanabis (light blue), Amfetamíny (red), Iné látky (grey)

Poznámka: Údaje týkajúce sa trestných činov, v prípade ktorých boli zahrnuté drogy.

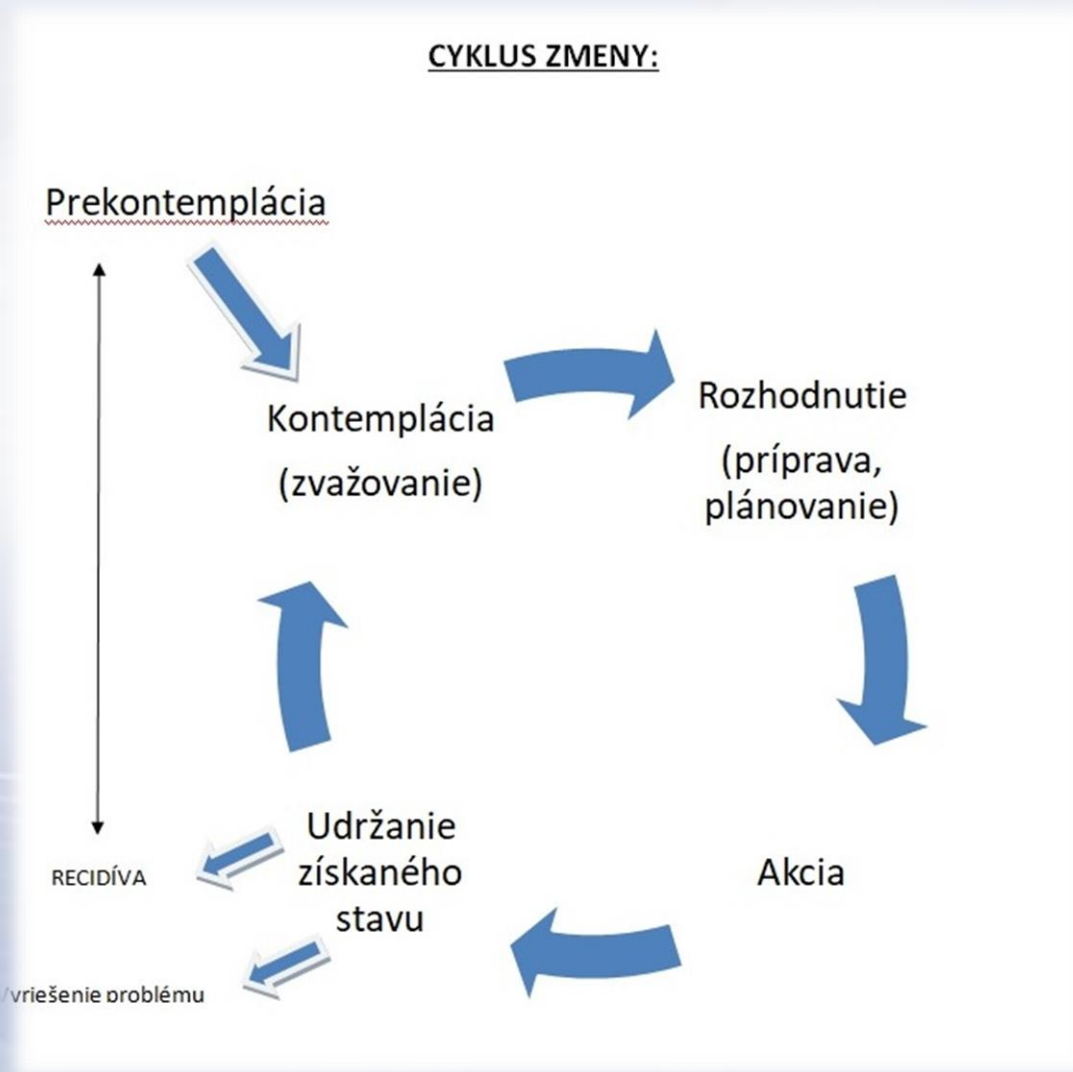
(Slovensko – Správa o drogách za rok 2017)

Špecifiká terapeutickéj práce

Motivačný rozhovor

- Základnou súčasťou terapeutického práce s pacientom na ochrannej protialkoholickej alebo protitoxikomanickej liečbe je práca s jeho **motiváciou**
- V ochranných liečeniach vystupuje ešte viac do popredia faktor **nedobrovoľnosti => odmietavé nastavenie**
- jeho motiváciou v úvodných fázach je ukončenie liečby v čo najkratšom čase
- Pozitívne účinky motivačného rozhovoru - zvyšujú túžbu ľudí po zmene a liečbe (Gallagher, 2017)
- **Duálna diagnóza** = častá komplikácia
 - poruchy osobnosti, afektívne, neurotické, či psychotické poruchy

- Motivačný proces možno chápať ako smerovanie k samotnej zmene
- Cyklický proces

Prekontemplácia

- Pacient necíti, že by mal nejaký problém, ktorý je potrebné riešiť a ochrannú liečbu vníma ako nutné zlo
- Dochádza k externalizácii viny na súdy, príbuzných, prípadne zdravotnícky personál
- Úloha terapeuta:
 - u pacienta, ktorý má súdom nariadenú liečbu, zamerať sa na mapovanie aktuálnej životnej situácie a problémov vo vzťahovej oblasti

Kontemplácia

- Práca s **ambivalenciou**
 - pacient si na jednej strane zmenu veľmi praje, pretože si uvedomuje dôsledky, životné debakle spojené so závislosťou, ale na strane druhej sa mu do toho veľmi nechce.
 - Musel by sa totiž opätovne vystavovať nepríjemným spomienkam, zlyhaniu a úzkostným pocitom
- Úloha terapeuta:
 - zdôrazniť argumenty podporujúce zmenu a zvýrazniť riziká, ktoré so sebou prináša zotrvanie v pôvodnom fungovaní, ako aj znižovať príťažlivosť súčasného stavu,
 - podpora pacienta, jeho kompetencií a schopností,
 - podporenie schopnosti identifikovať a odstraňovať prekážky brániace v zmene

Rozhodnutie (príprava, plánovanie)

- Odhodlanie zmenu vykonať, čo v sebe nevyhnutne zahŕňa vynaloženie úsilia a času
- Úloha terapeuta:
 - spolu s pacientom vypracovávajú liečebno-terapeutický plán a vyjasňujú si hlavné ciele
 - dôležité - reálne nastavenie cieľov, ktoré možno dosiahnuť a následná merateľnosť ich úspechu.
 - formuluje problém a navrhuje metódy, ktoré by mohli byť súčasťou terapeutického procesu
 - opätovne sa prehodnocuje proces a pracuje sa ako s motiváciou pacienta, tak aj s ambivalenciami, ktoré by proces zmeny mohli blokovat'

Akcia

- Realizácia zmeny,
 - Pacient používa nové, vhodnejšie formy reagovania, konania a uvažovania, a to najprv v chránenom, a neskôr aj v pôvodnom prostredí
 - Úloha terapeuta:
 - používanie expozičných a nácvikových metód
 - vystavenie pacienta niektorým situáciám v imagináciách
 - racionálny pohľad, analýza, nájdenie alternatívnych spôsobov reagovania a ich nácvik s terapeutom
 - poskytovanie spätnej väzby pacientovi a posilňovanie jeho pozitívnych vlastností, resp. oceňovanie jeho pokrokov
- = využívanie KBT techník

Udržovanie

- Klient sa snaží zmenu udržať a predísť relapsu, recidíve
- Úloha terapeuta:
 - s pacientom sa zamerať na prípadné problémy, ktoré sa môžu objaviť v budúcnosti, ako aj na prípravu možností ich riešenia
 - detailne vypracovaný krízový plán prevencie relapsu – v závere ochrannej liečby je ústredným bodom terapeutického práce
 - pripraviť pacienta na situácie, ktoré ho čakajú po skončení ochranného liečenia a zároveň posilniť motiváciu
- Záverečný motivačný rozhovor by sa tak mal zamerať ako na zhodnotenie posunov v rámci terapeutického procesu, tak aj na poukázanie pacientových pokrokov a jeho novonadobudnutých kompetencií, s ktorými „odchádza“

(Bošiaková, 2013)

Ďalšie techniky a metódy

- Metódy zamerané na ovplyvnenie telesných príznakov (napríklad relaxačné techniky), správania, kognitívnych procesov
- Podporovanie argumentov vedúcich k zmene
- Edukácia
- Nácvik zručností
- Práca s hnevom a vinou
- Kognitívna reštrukturalizácia
- Práca s rodinou a párová terapia

Ženy na ochrannej liečbe

- *Dalyovej klasifikácia páchateliek trestnej činnosti*
 - „ženy na ulici“ (street women)
 - „zranené a zraňujúce ženy“ (harmed and harming women)
 - „bité ženy“ (battered women)
 - „v drogách angažované ženy“

- Za rok 2017 z celkového počtu 5 221 **trestných činov páchaných pod vplyvom alkoholu** bolo **372** spáchaných ženami
(MSSR, 2017)
- Ženy sa taktiež podieľajú na **drogovej trestnej činnosti**
 - väčšinou sa dopúšťajú majetkových trestných činov a predaju narkotík,
 - z násilných trestných činov sa jedná hlavne o lúpeže
 - ženy sa dopúšťajú skôr drobných trestných činov
 - prostitúcia

- Ženy páchatelky trestných činov majú signifikantne častejšie pridružené
 - psychické ochorenie,
 - trpia zvýšeným stresom,
 - majú problémy v domácnosti,
 - alebo boli v minulosti vystavené sexuálnemu zneužívaniu a týranu
- Vo všeobecnosti sa uvádza, že kým žena začne páchať trestnú činnosť, **dopad závislosti na jej osobnosť a správanie, ako aj na užívanie návykovej látky je často omnoho závažnejší, ako u mužov**

(Tuchman, 2010)

- Závislosť u žien preukázateľne častejšie súvisí so **sociálnymi podmienkami a interpersonálnymi vzťahmi**
- Výraznejší **pocit hanby** za zneužívanie návykovej látky a konanie trestnej činnosti

(Messina, Calhoun a Warda; 2012)

Spolupráca s Generálnym riaditeľstvom ZVJS

- Od roku 2018
- Absolvovanie odbornej stáže:
 - ÚVTOS Hrnčiarovce nad Parnou
 - ÚVTOS a ÚVV Leopoldov
 - ÚVTOS Košice-Šaca
 - ÚVTOS Levoča
 - Nemocnica pre obvinených a odsúdených a Ústav na výkon trestu odňatia slobody Trenčín
- Výmenná stáž:
 - ÚVTOS Hrnčiarovce nad Parnou
 - ÚVTOS Košice-Šaca
 - ÚVTOS Želiezovce

Čo plánujeme...

- **Predížiť dohodu o spolupráci s GR ZVJS**
- **Absolvovať viac výmenných odborných stáží**
- **Odborné prednášky pre obvinených a odsúdených, ako aj pre našich pacientov na ochrannnej liečbe**
- **Knižnica pre pacientov na OL**
- **Štandardy práce s pacientmi na OL**
- **Koncept 3-mesačnej práce**

Ďakujem za pozornosť

